

"Synd, skyld og tilgivelse"

Nå, nu er det tiden for nedstigningen fra Himalayas bjerge. Vi begynder at mærke smerterne i vores ben mere og mere, og de ømme skuldrer fra rygsækken afføder nu irritation og længsel efter "en ordentlig seng". Back-packer-eventyret er ved at have sin ende, og vi begynder så småt at glæde os til at vende tilbage til vore kendte - og trygge omgivelser. Når vi står her på toppen og ser tilbage på de tinder, som vi har passeret, så tænker jeg på; Om eventyret blev som forventet? Jeg har lidt svært ved at vurdere dette, da de virkelige eventyr som oftest ikke helt følger dem i bøgerne; Hvor prinsen besejrer dragen og får prinsessen og det halve kongerige, for ikke at forglemme, "at de levede lykkeligt til deres dages ende". De virkelige eventyr har aldrig nogen slutning. De virkelige eventyr er blot en lille brik i et livslangt eventyr, og prinsen og prinsessen lever ikke nødvendigvis lykkeligt til deres dages ende, fordi det halve kongerige ikke altid dækker til både børnehaven, fritidshjemmet, psykolog-behandlingerne, bilen, rækkehuset, aftenkurset i pardans, varme i badeværelsesgulvet og nye møbler fra IKEA. Netop derfor, kan nedstigningen fra bjergene være den tristeste del af et eventyr, fordi vi her må se i øjnene, at dette eventyr heller ikke opfyldte alle vores drømme eller gjorde os "for evigt" lykkelige. Vi fandt ikke alle svarene, men kom måske hjem med flere spørgsmål end vi gik ud med.

Når vi nu ved, at de virkelige eventyr ikke ender som dem i bøgerne, skal vi så blot droppe dem og i stedet vende tilbage til rækkehuset, HTH-køkkenet og komfort-zonen? Eller har de et mål og en mening, som dog er større end blot at være et beskedent afbræk i en monoton hverdag? Måske søger vi de forkerte mål, når vi tager på eventyr. Måske er målet netop, at lade hvert lille eventyr være en lille brik i vores personlige livseventyr; at vi ikke forventer at vores søgen efter svar skal være et statisk: "Nu ved jeg det", men en del af et langt større hele som skaber vores eksistens. Dertil må jeg dog tilføje en opmuntring til læseren om at tage på mange eventyr, tænke mange tanker, være frimodig og bevæge sig ud over sin egen komfort-zone, og ikke mindst ud over andres forventnings-zone, og til aldrig at stoppe, fordi jeg ønsker for mig selv og alle "back-pack-tænkere", at dette livseventyr og denne eksistens som vi skaber, bør være så farverig og spændende som overhovedet muligt...

Hvor ledte dette eventyr os hen? Hvad kom vi egentlig frem til?

Spørgsmålene som indledte denne rejse var; **Kan** tro og psykologi integreres? Og **skal** de integreres?

Hvad vil konsekvensen blive, hvis de blev integreret; En udvidelse af vores syn på mennesket som et helt væsen? Eller ville det begrænse både psykologien og mennesket? (Psykologi og tro I)

For at kunne besvare disse spørgsmål startede vi med, at tage stilling til religiøse - og åndelige overbevisninger, både i vore egne liv og i vore klienters liv. Hvordan imødekommer vi som psykologer, den søgen som mennesker i eksistentiel krise befinder sig i? Hvordan tager vi udgangspunkt i subjektet, og forstår det i dets sammenhæng, hvis vores eksistentielle

grundsyn er ulig klientens? Jeg definerede ateisme som religiøsitet på lige fod med anden religion, fordi jeg mener, *at det er lige så stort et trosspørgsmål og lige så uvidenskabeligt, at sige "at mennesket ikke er andet, end hvad det gør sig selv til, som det er at postulere, at Gud giver livet mening..."* (Psykologi og tro II). Derfor er der ingen psykologer, som kan komme udenom at tage stilling til sin egen religiøsitet og eksistentielle ståsted, ligesom det også er nødvendigt at forholde sig til klientens religiøsitet. Disse to faktorer vil præge terapiens religiøse indhold, og derved også terapiens formål. Jeg fandt frem til mit personlige eksistentielle ståsted, som blev en forkastelse af ateismen og en tro på troen; *...Jeg synes, "ikke at det holder", fordi når mennesket har skabt værdier, rammer og eksistens i friheden, så vil det være nødsaget til at kæmpe for en opretholdelse af eksistensen, og derved mister mennesket friheden. Man kan sige, at ved at vælge eksistens giver mennesket afkald på den frihed, det blev født ind i, og så synes jeg, at eksistensen indhold af mening/essens mister sin værdi. Jeg er personligt større tilhænger af, om end det mere metafysiske, at mennesket ved fødsel er givet en meningsfyldt eksistens, og at ansvaret i eksistensen består i at leve den mening.* (Psykologi og tro II). Men den væsentligste pointe, synes jeg var, at man som terapeut ikke kan påberåbe sig kendskab til nogen endegyldig eksistentiel sandhed, men blot have troen på, at klienten kan sejre i sin eksistentielle krise. Og at det måske netop er p.g.a. den ydmyghed vi lærer ved vores utilstrækkelighed, at vi formår at lede vores klient igennem dennes eksistentielle krise, og det på trods af et eventuelt forskelligt eksistentielt grundsyn.

En af de eksistentielle begreber, som vi passerede, var *frihedsbegrebet*. Jeg valgte, at forkaste ateismen som eksistentiel ståsted for mit eget vedkommende fordi; *...at ateismens eksistentielle livssyn mister friheden i skabelsen af sin eksistens... Hvor i mod i den troendes eksistentielle livssyn har essensen/meningen forrang i forhold til eksistensen, da eksistensen ikke skal skabes, men er en forudindtaget konstellation, hvor i essensen/meningen kan lægges ned i. Menneskets frihed og ansvar består så i, hvordan denne essens/mening forvaltes, og derfor er friheden grænseløs.* (Psykologi og tro II). Den væsentligste konklusion omkring *frihedsbegrebet* er en erkendelse af, at *frihedsbegrebet* er grundlæggende i vores menneskesyn, og derfor ikke kan andet end at påvirke vores terapeutiske praksis, hvilket kræver af os, som kommende psykologer, at vi tager stilling til tro.

Når vi taler om religiøse begreber som f.eks. synd, skyld, tilgivelse, frelse, sandhed etc., som ikke vinder særlig stor indpas i den humanistiske tankegang, så mener jeg, at disse begreber hænger uløseligt sammen med *frihedsbegrebet*. Det gør de ud fra to forskellige synsvinkler; 1) Ateismen vil mene, at disse begreber stjæler individets frihed, hvilket nok også er den største grund til at de ikke vinder særlig stor indpas i den humanistiske tankegang 2) Den troende vil derimod mene, at disse begreber lige netop bringer frihed til individet, og at det kun er ved en accept og anerkendelse af disse, at mennesket kan blive virkelig fri.

Hvordan forholder vi os til disse "provokerende" begreber i den terapeutiske setting? Skyld og tilgivelse er nok de to religiøse begreber, som der oftest er set arbejdet med i terapien, f.eks. i terapiforløb med incest ofre og -krænker. I artiklen; "Offer møder krænker" (*Psykolognyt nr. 22, 2002*), beskrives der hvorledes barnet i det konfronterende møde med krænker, kan opleve denne påtage sig skylden og ansvaret for krænkelserne, samt give barnet en undskyldning og love at det ikke vil ske igen. En af de primære formål med dette møde er, at

fritage barnet for skyld, fordi man har erkendt vigtigheden af dette for at hjælpe barnet af med en del af følgesymptomerne efter overgreb. Selvom denne "terapeutisk styrede setting", som det konfronterende møde er, var skabt med henblik på at hjælpe offer, så ses også vigtigheden for krænker, at kunne bekende sin "synd" og bede om tilgivelse.

Jeg tror, at det fungerer på samme måde med de religiøse begreber, som med det overnaturlige og åndelige; At vi bliver nød til, at tage stilling og forholde os, fordi vi kan ikke ignorere deres eksistens, og fordi vi ikke kan undgå disse aspekter af livet, når vi sidder som psykologer med "virkelige mennesker".

Skyld og behovet for tilgivelse er kendetegnet for det troende menneskes livssyn, og det er oftest p.g.a. dette behov, som betegnes *begrebet syndserkendelse*, at de bliver troende. Begrebet *synd* er nok det mest provokerende at bruge ind i et humanistisk og liberalt verdensbillede. Det er ret interessant, da *syndstilgivelsen* faktisk er *kernen* i den troendes "*frelses-oplevelse*". Set i den terapeutiske sammenhæng, så er det meget væsentligt om man som terapeut anerkender - eller forkaster *begrebet synd*, fordi det kan føre til to forskellige målsætninger i terapien.

Terapien er også afhængig af, hvad klienten mener om synd. Hvad hvis klienten overhovedet ikke har nogen mening om rigtigt og forkert; Har vi som terapeuter så en opgave i at "plante" moral og etik ned i klienten? Eller er vores opgave, at lede klienten ind i en erkendelse af, at hvad der er rigtigt og forkert for klienten selv? Hvordan stiller vi os overhovedet som dommere for noget som helst?

Hvad er synd? Er synd et højere niveau af moral og etik? Er synd et religiøst begreb, som kun har til formål at undertrykke menneskets naturlige længsler og behov? Men endnu mere interessant, også særligt set i "lyset af terapiens selvindsigt"; Hvem definerer synd? Til det sidste spørgsmål er der, ud fra en troendes synsvinkel, kun et svar: Gud... Et svar der for mange næsten kan være endnu mere diffust end *begrebet synd* isoleret set.

Jeg spurgte Ralf Schieman, som er pastor-praktikant fra Tyskland, om hvordan man bedst forklarede *begrebet synd* til et menneske, som ikke anerkender dets eksistens, men som definerer rigtigt og forkert ud fra sociale konstruktioner af moral og etik. Han fortalte, at definitionen på synd er; "ikke at ramme målet". Han forklarede, at Gud har opstillet et mål for os, lidt ligesom en skydeskive som vi skal ramme, og grundlaget for at ramme den er opstillet via *de 10 bud* (2. Mos. kap. 20 vers 2-17, Bibelen): *Du må ikke have andre guder end mig. Du må ikke lave dig noget gudebillede... Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn... Husk sabbatsdagen og holde den hellig... Ær din far og din mor, for at du må få et langt liv... Du må ikke begå drab. Du må ikke bryde et ægteskab. Du må ikke stjæle. Du må ikke vidne falsk mod din næste. Du må ikke begære din næstes hus...* Og Jesus udvider *de 10 bud* i Ny testamente (Matt. kap. 5:21-48) med nogle endnu større krav, som alle er umulige at nå.

Alle mennesker rammer mere eller mindre ved siden af målet, og nogle skyder måske i helt modsat retning. Konsekvensen af dette er synd, og konsekvensen af synd er adskillelse fra Gud. "Det er jo tåbeligt", sidder du måske og tænker nu, og det endda med god grund, "så er der jo ingen der kan komme nær Gud og blive fri fra synd...". Næh, det er der faktisk ikke; Der

er ingen der kan "ramme målet" uden at Gud gør det selv for os. Vi har modtaget *tilgivelse* ved at Jesus, som den eneste der kunne "ramme målet" blev slået i hjel, så han "ramte målet" for hele menneskeheden gennem alle tider. Det er nok for Gud, at Jesus "har ramt målet" for os. Det eneste det kræver er, at vi modtager og accepterer dette: *Hvis du med din mund bekender, at Jesus er Herre, og i dit hjerte tror, at Gud har oprejst ham fra de døde, skal du frelses. For med hjertet tror man til retfærdighed, med munden bekender man til frelse* (Romerbrevet kap. 10 vers. 9-10). Det virker så banalt og måske også en smule mærkeligt, at jeg synes, at det er svært at tro på, men det er jo heller ikke nødvendigvis altid det letteste at tro...

På en eller anden måde, så er det som om, at vi altid ender ved tro. I hele denne artikelrække ender vi igen og igen ved tro, og så kommer vores viden igen til kort, men som jeg skrev i forhold til det overnaturlige i "Psykologi og tro III"; *...at jeg frustreres når min viden kommer til kort...., men alligevel så mener jeg ikke, at man bare kan udelukke noget, fordi man ikke kan forstå det. Ting forsvinder jo ikke, bare fordi du og jeg ikke forstår dem.* Det overnaturlige handler om tro. De religiøse begreber handler om tro. Faktisk så omhandler al eksistens i en eller andet udstrækning om tro. Det er nok op til den enkelte, hvad denne vil mene om tro, men faktum er; at vi ikke kan ignorere troen.

Kan tro og psykologi integreres? Og skal de integreres? Jeg tror svaret på dette spørgsmål er et modspørgsmål; *Kan vi undlade at integrere tro og psykologi? Og skal vi undlade det?* Jeg tror ikke nødvendigvis, at det bliver let, men jeg tror faktisk på, at konsekvensen af en integration af tro og psykologi vil udvide vores syn på mennesket som et helt væsen...

End af travel... Nu er vi hjemme igen, tak for en spændende og interessant rejse... Det blev ikke et eventyr som i bøgerne. Vi fandt ikke alle svarene, og kom måske også hjem med flere spørgsmål, end vi gik ud med. Men jeg er dog alligevel taknemlig, når jeg ser denne lille rejse, blandt så mange andre eventyr, som skaber mit liv. Et liv, som jeg egentlig synes er farverigt og spændende.